

wf 17830-59

1

899-99

21-22

891.99

W-22

24 MAY 2005

ԱԶԱՊՈՒՄ

06 DEC 2010

28914-60

891.99 Պոլսի շուկա
 W-22 Պոլսի պատմություն
 թիվ

in U-572	28914-60		

ԳՆԵՒՐ

ԼԵՆԱԿՆՈՒԹԵԼ

Ա. ԱՐՔ

1 - .01. 2013

17484

ԱԶԵՄՈՒՆԻ

“ԱՊԻԻՐ ԱՍԱՀՅՈՒԹԱՆՆԱՆ,”

Ա. ՀԱՐԺ.

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ. Մ. ԱԼԹԵԱՆ

ՊՈԼԻՍ

[1927]

17484

22

21 171

28914-60

... Ազատունի

Առաջին հաստատումը զոր կ'ընեն ի նպաստ ձեր արուեստին, ազնուական ու զուսպ մնալու իր ցանկութիւնն է: Մի' մտածաբ որ մեր բանաստեղծութիւնը, նոյնիսկ իր ամէնէն տաղանդաւորները, այսբան զտուած ու բիչ մեղաւոր չէ կրցած դիմաւորել: Դուք կու գաք արուեստին գրեթէ կազմուած:

Պիտի չխօսիմ լեզուի յղկումին, բաւերու նուրբ ընարանքին, թաքուն ու ապահով երաժշտութեան վրայ, որոնք բիչ մը ընդհանուր ու պարտադիր պահանջեր են ալ ամէն արուեստի գործէ: Պիտի չըմանրանամ տեսիլներուն նորութեան, անոնց ամփոփ ու վճիտ շրջանակին, որոնք նկարող բնագլը կը մատնեն:

Կէտ մը միայն ձեր ուշադրութեան կը յանձնեմ: Ձեր ոտանաւորը մութ է. ոչ անշուշտ ինծի համար որ շատ յստակ կը տեսնեմ, այլ զանգուածին համար — գրողներուն է ակնարկութիւնս —: Տեսիլները խորհուրդի վերածելու համար պիտի զգուշացնեմ ձեզ զոյնին կախարչութենէն: Նկարչական սէկսօլիզմը վտանգին կը դիմէ ցուրտ այլաբանութիւն մը դառնալու: Ատոր փոխարէն խորհուրդ կու տամ իջնելու affectif խորքերու: Ըսել կ'ուզեմ պահերը թեթեւցուցէք ու հոգիին տարտամը, կայծկլտուրը, յոյսերուն և երազներուն զուլը հեւացուցէք տեսիլներուն վրայ . . . : Այս բանաստեղծութիւնը չէ փորձուած:

Ինծի կը մնայ լաւագոյն փափաքներ ունենալ մօտաւոր յաջողութիւններու վրայ, որոնք պիտի գան Ձեզի ու կու գան արդէն: Հոգին գտէք ու մի' տարուիք զոյներէն:

Pittoresque արհամարհեցէք, հոգիին մեծ ծովը ընդգրկելու համար:

Սիրեցէք տեսիլները հագուեցնել տաք և արիւն հոտոյ բոյրերու ամաններով:

18 Նոյ. 1924 Գահիրէ

Ե. ՕՇԱԿԱՆ

“ԵՂԻՒՐ ԵՍՄԵՆՈՒԹԵԱՆ” (*)

(*) Ծննդավայրիս աւանդական աղբիւրներէն մէկուն անունով լոյս տեսնող այս քերթուածներէն ոմանք նրատարակուած են նախապէս արձակ՝ զանազան պարբերականներու մէջ:

ԱՂԲԻՒՐ ԱՆՄԱՀՅՈՒԹԱՆ

Այս երկուն իմ հոգիս, վերջալոյսի մը հանգոյն,
իր արիւնը կը հեղու, ա՛յնքան մաքուր, թափանցիկ,
Որ ես անոր ընդմէջէն, գերդ սոխակի մ'երգեցիկ,
Քու քընարիդ կ'ունկընդրեմ, ո՛վ սըրբաղբիւր հայրենի...
Ու կը լըսեմ նոյն ատեն դարերուդ կեանքն արքենի,
—Տառապանքիդ հողին վրայ—սըրտիս խորէն, բաբախուն...:

Տառապանքիդ հողին վրայ, ոտք կը դնեմ երբ հիմա,
Ի՞՞՞՞ կողերուս տակ ահա, հանդա՛րտ ծովու մը նըման,
Քու բիւրեղըդ կը լալննա՛յ, եւ անցեալի բերկրութեան
Արեւները կը ծագին, իրենց խորունկ երկինքէն...
Ու տեսիլներ հեթանոս, ու մեհեաններ ոսկեղէն,
Իրենց երգը կը գըրեն ակընթարթի մը վըրայ...:

Լոյսերդ ընդմիջտ հոսեցո՛ւր — ո՛վ սըրբազբիւր հայրենի —
 Կարաւոր ո՛ւժդ անըսպառ, իմ հոգիիս վէրքերուն . . . ,
 Թո՛ղ տուր, անվե՛րջ, որպէսզի ներուժօրէն, սեւեռուն,
 Դարերուն ձայնը բըլի իմ տըրտուլթեանս ակունքէն . . .
 Եւ այլեւըս չը կըրնան այսուհետեւ, բըրտօրէն
 Փըշրել նըւագըդ պայծառ, զօրութիւնները վայրի . . . :

Այս իրիկուն իմ հոգիս, վերջալոյսի մը հանգոյն,
 Իր դըռները կը բանայ գանձերուդ ջինջ ու յըստակ .
 Ու սինչ անցեալը թափուր, իր ընդերքէն անյատակ,
 Ազազակներ կը ցանէ իր բարբարոս ծաղերուն,
 Աստուածային ակունքէդ, իմ սըրտիս խորը թաքուն,
 Բու քընարըդ կը հեծէ իր քերթուածը գերադոյն . . . :

1924

ԵՌԵՂԻՆ ԿՍՄԴԸ

Համասեղին

Կ՛երազէի երբ ըզքեզ, անհունօրէն ամբարձիկ,
 Այցելեցին հոգիիս ճառագայթներըդ անբիծ .
 Կարմիր վարդի մը վըրայ՝ զերդ կայլակներ ըսպիտակ . . .
 Դուն բարձրացար մոխիրէն ու շըրջեցիր մի՛օ մինակ
 Ըստուերներուն սընդուսէ բաժակը նուրբ եւ անգիծ,
 Միջոցէ մը անմահ, ո՛վ աստուածային սուրբ ծա իկ:

Եւ որպէսզի կարենաս ձանձրոյթին մէջ լոյսերուն
 Մաքրել քընարդ հեռքերէն արիւնի դէջ ու տըժգոյն,
 Ճաճանչներէդ ոսկիէ թըրթուացուցիր մեղմագին,
 Շափիւզայէ ձովուն վրայ մեղեդիներ արծալային,
 Աննիւթական մատներու ճըպոտին տակ վարդագոյն . . .
 Կ՛երկարէի՛ն մինչ անվերջ, արձագանգները հեռուն:

Ահաւաստիկ իրիկուան խորասուզուող ձեւերուն
 Անմեկնելի քըմայքը, նըկարչական եւ աղուոր,
 Հայելիին խորն անձիր, երկընքին ու ջուրերուն . . .
 Շափիւղայէ ծովուն վրայ, ճըպտտին տակ վարդագոյն,
 Կը բաբախէ կապոյաը հորիզանին հեռաւոր . . .
 Ու կը լըսեմ իր նուագն այնքա՛ն յըստակ, ըզգայուն . . .

Ու աւարտո՛ւմը մինչեւ այդ մենաւոր խորհուրդին . . .
 Ածուներուն կապտերակ բըխումն արդէն լըրացած,
 Աստղեր փունջ փունջ, նորածափ, գըլուխն իրենց հիրիկի
 Կը խոնարհեն միատեղ, սղջունելու անյեղի
 Իտէացումը մաքուր ու բարձրորէն խորացած,
 Ինչպէս աղօթք մը վըսեմ, աներկրային ու լըռին . . . :

1924

Ի Ր Ի Կ Ե Ն Ա Յ Ի Ն

Մեղեսիկէ իրիկուան քըմքումներովը դաւար,
 Ծո՛ւն արտերուն կը ծըփայ, քընարահեւ, նըբաւար,
 Աստղերուն ե՛րգը ահա, կ'իջնէ խաղաղ, օրհնածիր.
 Արձագանդներ կան հեռուն, ըստուերին մէջ ցան ու ցիր . . . :

Մեր հոգիներն անբարբառ լըռութեան մէջ կը թաղուին,
 Եւ իրարու մէջ լուծուած կ'ունկնդրեն մեծ խորհուրդին . . .
 Այս ի՛նչ գըրգանգ, նըլիւում, մենաւորիկ ծառին տակ.
 Ուրուականներ կան հեռուն, մըթութեան մէջ անպարփակ . . . :

ձիւղերէն վար կը թափին թըրթուուն ցուքերն աստղերուն,
 Կու գան կ'անցնին մեր քովէն կայծոռիկները փաղփուն,
 Վայրկեանն է համր, անշըշունչ... ո՛չ մէկ հընչիւն երերուն... :

Ռսկեգանգուր, մեղմավար, կը հոսի ծո՛ղն արտերուն,
 Մեր շըրթներուն կը հըպի գիշերուան մե՛ղրը օծուն,
 Ու կը լենայ, կը յորդի՛ սափորը մեր սըրտերուն . . . :

1926

Ե Ր Գ

Ծաղիկ մ'է սիրան անհըպելի . . .
 Իմ սըրտիս մէջ կը ծաւալին
 Լոյսը քընքուշ իր բաժակին
 Ու բոյրը նուրբ, քաղցրութեամբ լի . . . :

Ֆընար մ'է սիրան անհըպելի .
 Հոգիս հիւանդ է իր թաքուն
 Մեղեդիէն, ու, միշտ թըրթուուն,
 Կը սպառէ հուրքն երգերով լի . . . :

Նըկար մ'է սիրան անհըպելի
 Պահուած անեղծ, հոգւոյն մէջ կոյս,
 Ուրկէ օր մը, տեսքն իր սընդուս,
 Պիտի ցաթէ լոյսովն իր լի

Սըրտիս համար, լուռ, սըխրալի . . . :

1926

ՊՊ-1168

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊՈՒԹԻՒՆ

Քրեարին վրայ հոգիի, մատներն անոր ըզգայուն
նուրբ թըրթումով մը դիտցան յաւերթօրէն կամարել
Ամէնէն սուրբ ու մաքուր ծիածանը սէրերուն . . .
Այդ պահն էր այն առինքնող, խորհըրդաւոր ձեւերուն

Նըւազումովը քընքուշ, երբ ջուրերը կ'երազեն,
Ու հազիւ թէ կը լըսուի ոսկի կարկաչը լուսնին . . .
Հոգիս համակ կը թըրթուար իր վարսերուն զեփիւռէն,
Եւ աստղերը հեռաւոր կը հեւային սարսուազին . . .

Մեր նաւակը կը սուրար ծաղիկներու փըրփուրով
Անհունորէն օրհնուած ուրիշ մը վըրայէն . . .
Ու ձայներէն հեռալուր ու լոյսերուն խորունկէն
Թեւձակները լըռութեան կը շնչէին հոգեթով

Բո՛յրը անխառն կընդրուկի, անանուխի, գինիի . . .
Փըշրելով մերթ բերեղէ յօրինումը ջուրերուն,
Մեր նաւակը մեղմալար, առանց ձիւքի, օրօրուն,
Դէպի սի՛րտը կը դիմէր առանձնութեան, յուզումի

Վայրկեաններուն սըրբազան... Կարծես մեր շուրջն ամէն բան
Նըւերական ու սուրբ էր: Խաղաղութիւնն անսահման
Մեր իտէալն էր վըսեմ, լոյսը բարբառն անըստուեր
Զանգակներուն ղօղանջող, յաւիտեանէ յաւիտեան . . .

Ժամանակէն մոռցըւած, յափըշտակուած ու տըխուր,
Կը յիշէի մինչ խըռովքն — ոգեկոչս՛ւմ լուսնային —
Վերջալոյսի մը շըբեղ, քաղցր ու տարեամբ հատնումին,
Որուն անձկաւ իմ սիրտը տըւած էր բո՛ց ու սարսուռ,

Լարերն յանկարծ դողացին խոր յոյզով մը բաբախուն,
Ու ժըպիտ մը նըրբագեղ ներս խընկեց իմ հոգիէս
Սըրբութիւնն իր կուսական երազներուն ձիւնագէս . . .
Լըսեցի՞ր ձայնը յըստակ որ բըխեցաւ այդ պահուն,

Ինձի համար, ո՛վ հոգիս, քու մատներուդ քըմայքէն.
Պիտի ծագիմ ես անվերջ քու հոգիիդ խորունկէն
Բաղցրութիւնով մը օծուն ու բոյրերով հողեղէն . . .
Ինչպէս շուշան մը մաքուր, աստուածային, բոցեղէն . . .

Այդ պահն էր այն առինքնող, խորհուրդներուն մենաւոր,
Երբ վայրերը հեռաւոր կը հեծէին տըրփուն,
Նըժոյգներուն տակ մութին, հառաչանքով մը փըխըուն...
Ես ունկընդիր եղերգին՝ ասքերուս թոյլ տուի որ

Կաթիլ կաթիլ ըսպառեն խաղաղութեան ծիրանին
Կապոյտին ու ջուրերուն, ինչպէս արիւնը անբիծ,
Յաւերթական վարդերու, հոգիներո՛ւն անթախիծ . . .
Աստղերը դեռ երկընքին, կը հեւային սարսուգին:

Եզերբը ջինջ կը բըխէր տակաւին իր մատներէն
 Հողիններուն խորտակուած—Շուամ'ն . . . Շօբէ'ն . . . Պէթհովէ'ն—
 Թեւեւակները լըռութեան կը հընչէին մեղմադին,
 Ու հազիւ թէ կը լըսուէր ոսկի կարկա՛ջը լուսնին:

Խաղաղութիւնն ալ եկաւ մեր համր շըրթները կընքել,
 Ու քընարին վրայ հողիւ մատներն անոր ըզգայուն,
 Նուրբ թըրթռումով մը գիտցան յաւերժօրէն կամարել
 Ամէնէն սուրբ ու մաքուր ծիածանը սէրերուն . . . :

1924

Ա Չ Լ Ե Ր Ը

Ինչպէս գեփիւռը վարնան, ծաղիկներէն խոյս տըլած,
 Որ ցանկութեամբ մը երկչոտ կ'ըլլայ գըգուսանքն անանուն
 Աւագանի մը վըճիտ, կամ իր գուռէն դէպի ցած
 Երգող զուլալ աղբիւրին արձագանգը նըլագուն,

Նայուածքն անոնց խըռովիչ կը իընկէ ներս հոգիէս
 Քաղցրութիւններ ու բոյրեր, փայփայանքներ գորովի . . .
 Իրենց լոյսին թեթեւ ու նուրբ սրսկումէն խորապէս
 Մարմինս համակ կը սարսուայ . . . Եւ հըպումէն այդ ծաւի

Բաղձանքներըս կ'արթըննան . . . Ու բըխումով մը մաքուր,
 Զեփեւուն հետ այն երկչտտ, գերդ զանակներ լուսեղէն,
 Կը յօրինեն մեղմագին մեղեդիներ քաղցրալուր

Մեր յուզումէն հեւայող. . . Օ' գըրգանքն այդ տըրովուն,
 Որ սլարդելով քըմայքը գաղտնիքներուն, յամբօրէն,
 Մեր երազը կը տանի դեռ չարիւնող սէրերուն . . . :

1925

ՏՐԵՒԵՐ

Եկո՛ւր կըրկին, ո՛վ լոյսը իմ հոգիիս,
 Թըրթռա՛լ, հեւա՛լ ու խընդուլթեան տանիլ զիս . . .
 Հեռու ինձմէ բայց մեշտ իմ մէջըս կ'ապրես,
 Քու ջերմութեանդ ակունքը խո՛րն է սըրտիս . . . :

Եկո՛ւր կըրկին, ո՛վ երգը իմ հոգիիս,
 Խայտա՛լ, հեւա՛լ, արբեցուլթեան տանիլ զիս . . .
 Քայլերուդ տակ թող լըուլթիւնը մեռնի,
 Ըմպել կ'ուզեմ ես քու ճայնըդ զերդ գինի . . .

Եկո՛ւր կըրկին, ո՛վ Դուն, ճաղի՛կն հոգիիս,
 Նոր բոյրերու գինովուլթեան տանիլ զիս . . . :

1926

Ա Ր Գ

[Դաճեակիւն առջեւ]

Մատներուդ տակ ըստեղներն երբ կը սարսըռան,
Հոգիէս ներս ձայներ նըրբին կը կաթկըթին . . .
Անտես լարեր կը բերեն ինձ սիւքեր գարնան,
Մատներուդ տակ ըստեղներն երբ կը թըրվըռան . . .

Աչքերով փակ կ'ունկնդրեմ երբ մեղեդիին,
Հոգիիս մէջ ցուքեր արեան կը կաթկըթին . . .
Անտես ձեռքեր կ'երկարեն ինձ վարդեր բուրեան,
Աչքերով փակ կ'ունկնդրեմ երբ մեղեդիին . . .

Ու ի՛նչ բոյրեր, հեւքեր, շունչեր կը ծաւալին.
 Հոգիդ աղբիւրն է դիւթական տեսիլներուն . . . :
 Կանցնիս քընքուշ, հուրի մ'ինչպէս ծաղկամարմին,
 Բոյրեր քաղցրիկ, հեւքեր, շունչեր կը ծաւալին . . . :

— Հոգիդ աղբիւրն է դիւթական տեսիլներուն—
 Ու կու գաս ինձ, մատներդ երբ որ ալ կը լըռեն.
 Կ'ըմպեմ մեզրը քու նայուածքիդ, սրոնց խորէն
 Լոյսն իր կ'երգէ հոգիդ՝ մըթար հոգիներուն. . . :

1927

Կ Ր Ե Ւ Կ Ծ Կ Գ

Պուրակին մէջ, ուր հիմա,
 Ամէն ճիւղ երգ մ'է յըստակ,
 Ու մեղմութեամբ հոգին վրայ
 — Օրհնութեան մը պէս անբաւ—
 Կը ծորի լոյսը տակաւ,
 Այգէն առաջ ես եկայ
 Միս մինակ . . . :

Լուսնին տակ,
 Աղօտ էր երբ ամէն բան,
 Երանութիւն մ'անսահման
 Կը ծաւալէր ծագէ ծագ,
 Ու չէր իջած տակաւին
 Ցուրն աստղերուն կապոյտին,
 Գալարին վրայ հոտեւան . . . :

Դաւարին վրայ հոտեւան,
Դէմը քըրքում ծովակին,
Ես յանձնեցի եթերին
Արձագանդները վերջին,
Մինչ արժգոյն դէմք մը ինչպէս
Անցաւ դիշերն իմ քովէս,
Երկեւան,

Զիս տեսան

Թըռչուններն հիր, յեղակարծ,
Երբ ձեռք մ'անտես բոցարծարծ
Մազաղաթին վրայ ծովուն
Ցանեց շիթեր վառ արեան,
Ու ծաղիկներ խընկանման
Կեանքով, լոյսով ակաղձուն . . . :

Երկու լոյսեր ծագեցան
Ինծի համար այդ ժամուն . . .
Հոգիիս մէջ փըթթեցան

Զոյգ մը աստղեր խըռովիչ . . .
Մէկն աղջնակն այն սիրուն,
Որ ճամբուն վրայ, քիչ առ քիչ
Նուազուն,

Կը յամենայ կուժն ուսին . . .
Միւսը նաւակ մ'ըսպիտակ,
Զուրերուն վրայ առանձին,
Որ կ'երազէ լոյսին տակ,
Արբեցութեամբ, քաղցրորէն . . .
Ալեակներ զինքը կ'օրրեն
Մեղմորէն . . .

Կը թեթեւայ իմ հոգիս,
Կ'ըլլայ սարսուռը ծովուն,
Կ'ըլլայ հեւքը ծիրանի
Հորիզոնին վարդագոյն,
Կ'ըլլայ տեսիլ մը նըրբին
Ու կու գայ ետ ինձ կըքկին,
Իմ հոգիս . . . :

Ջուրերուն վրայ, մինչ հեռուն,
 Կը հակի բոց մը անհուն . . .
 Օ՛ր կարմիրը պայծառ,
 Որ կը յորդի վայրապար . . . :
 Ո՞վ, ե՞րբ հընձեց ոսկեգոյն
 Լուսափունջը աստղերուն
 Պըսպըղուն . . . :

1925

Տ Բ Թ Ե Շ Մ

Սըրտիս աղբիւրէն յանկարծ բըրեցան
 Կայծեր արիւնի ու երջանկութեան,
 Եւ համբոյր մ'ինչպէս անսահման լոյսի,
 Բմպեցին անոնք տեսիլդ ընտանի . . . :

Մեր շըրթներուն տակ, լուռ, երանագին,
 Փայփայանքներու կարօտը կըրկին
 Իր վեշտը երգեց, ե՛րբը տըրտմութեան
 Մեր հոգիներուն նըրբազգաց, անձայն . . . :

Մեր շըրթներուն տակ, լուռ, երանագին
 Ըսպասումներու քմայքը վերջին
 Իր երազն հիւսեց, ու երբ տենդահար

Հաղորդեցի քեզ դալիք օրերուն
 Գաղտնիքն անթափանց, յոյսերով թըրթուուն
 Ու լի ցանկութեամբ ինձմէ հեռացար . . .

1924

Վ Ե Ր Դ Ե Ր Ը

Իրենց նուրբ թաւիշին խորունկէն
 —Արցունքով ու երգով մաքրուած—
 Կը բըխի կարմիրը քաղցրօրէն
 Վարդերու զօրաւոր, կիսաբաց:

Բոյուն անոնց կը շընչեմ, մինչ այգուն,
 Մենութեան մէջ փոքրիկ պարտէզին,
 Ուր տակաւ ծաղիկներ նըլաղուն
 Գոյներով խըռովիչ կը բացուին,

Բըխտումն յար վարդերուն այդ կարմիր
 Երազել կու տայ ինձ զոյգ մ'աչեր,
 Ու ճակատ մը, որուն ակունքէն

Կը պարզուի հայելին բիւրեղէ
 Հոգիի մը վըճիտ, երազուն . . .
 Ըլայի՛ յօրինուածքը թաքուն,

Երկորեակ այդ ոսկի՛ աստղերուն . . .

1923

Մ Ն Ղ Ն Դ Ի

Կը խըմեմ օրհնութի՛ւնն առտըւան
 Լոյսերուն, ձեւերուն . . .
 Ահա ժամն ինձի հետ, կը սուրա՛յ
 Աներկիւզ, անվախճան,
 Դէպի բացն արեւոտ ջուրերուն . . .

Մըրրիկներն ուժգնօրէն կը հեւան . . .
 Տե՛ս, ինչպէ՞ս կը ճեծեն
 Ալիքներն հատկըտուն, որ կարճես
 Զայներով դիւթական
 Կը շարժին, զերդ անտառ մ'ոսկեղէն . . .

Դէպի բացն արեւոտ ջուրերուն,
 Ուր վայրկեանն ինձի հետ
 կը սուրայ, ինչո՞ւ զիս կը յուզեն
 Նաւակի մ'օրորուն
 Թեւճակներն ու տեսիլն իր անհետ . . . :

Կարասները հեռուն կ'երազեն . . .
 Մինչ կապոյտը վերէն
 Աղբիւրներն իր զուլալ կը հեղու,
 Զուրերէն վեր կ'ելեն
 Ծագիկներ նըրբագեղ, ձիւնեղէն . . . :

Կը խմեմ օրհնութի՛ւնն առտըւան
 Լոյսերուն, ձեւերուն . . . :

1924

ԹՂԱՒՆԻՆԵՐԸ

Իրենց հեշտագին
 Խոյանքովն ահա՛,
 Զուրերուն վըրայ
 Հրդեհ կը բանին
 Աղաւնիներն հիր
 Արբեցած լոյսէն . . .

Ծովափին վըրայ,
 Ուր կը սըրսըփայ
 Զեփեւուն իրիկուան,
 Կու գայ կը մարի
 Շուրջապը սիրուն
 Անոնց ձեւերուն . . . :

Ու կարծես համակ
 Բըխուժով մ'ոսկի
 Անձրեւ կը հոսի
 Անոնց ստքերուն
 Աղեղէն կարմիր,
 Սի'րտը ջուրերուն . . . :

1925

Բ Մ Ա Յ Բ

Կ'ուզեմ որ ըսայ սիրտս այս իրիկուն
 Սա աւազանին շղարշը մաքուր,
 Ու ծըփայ մեղմիւ, համբոյրին տակ լուռ
 Տըժգոյն լոյսերուն, սարսուռով մ'անհուն . . . :

Ու երբ յամենայ գըգուանքը վերջին
 Հանգչող ձեւերուն, արձագանգներուն,
 Լըսեմ մըմունջը համակ պըսպըղուն
 Աստղերուն բոլոր, անծայր երկընքին . . . :

Կ'ուզեմ որ անվերջ մարմարիս յլըճիտ
 Բաղձանքն այդ ցոլայ... ։ Ու մինչ տըրտմութեան
 Ծաղիկը քընքուշ բարձրանայ անձայն,

Անոր ալքերէն, յաւիտենապէս,
 Այնտեղ դայ թըրթռալ կոյսի մը հողին,
 Աղօտ ցուքերով, խաղաղ, հեշտագին . . . ։

1925

Խ Ո Ւ Վ Ը

Իրիկունս Մեղեդի մը քընքուշ
 Հայրենի կարօտով առլըցուն,
 Մեղմօրէն եւ անվերջ, մեւանո՛ւշ,
 Կը բերէ ինձ հեծքեր անանուն . . . ։

Կը լըսեմ երկինքէ մ'հեթանոս
 Թեւթափը ձայներու եւ լոյսի . . .
 Անհունն է կարծես կը թաւալի
 Երկինքին խորունկէն հեթանոս . . . ։

Ձեռքի մը մէջ աննիւթ, կը դառնան
Մըշտահոս հողմահահարքն իրիկուան . . . :

Հըրայքի, հատնուժի բալասան,
Քըղանցք կապտերակ, կանաչ գորգի.
Մըտորա՛կ մոգական, յիշատակի,
Տաւիղ աներկրային, լուսաձայն . . . :

Մըբըրկող հոգիներու հանգո՛յց, ուր
կը քակուի, սարսուղին, դաշնաւոր,
Վարսե՛րը ինչպէս նուրբ, կարմրածայր,
Ծովամայրի խորաբիւր ու հա՛մը . . . :

Դաշնակութեամբ մը քա՛ղցը կը լե՛նան,
Աղբիւրներն լոյս զուարթ իրիկուան . . . :

Աստղէ աստղ կարծես կը ծածանի
Բուրվառ մը բոյրի եւ աղօթքի,
Ծըխնելո՛յլ անանուն իղձերու,
Սըբբաշունչ պա՛ր ուրուականներու . . . :

Անտառներէն մինչդեռ կը հասնի
Աղաղակը ցաւի, արիւնի,
Արձագանդը ինչպէս երբեմնի
Եղերական, ահեղ շեփորի,

Ձեռքի մը մէջ աննիւթ կը դառնան
Մըշտահոս հողմահահարքն իրիկուան . . . :

1924 Վոսփոր

Գ Լ Մ Ե Ր Ե Գ

Արձագանգ մը ծովէն փըշըլւած
Ու եղե՛րգն ըսպիտակ
Անտառին, կ'արիւննն տենդագին
—Աստղերու երգին տակ—
Քերթողի մը հոգին սըրարբած . . . :

Հեռաւոր սիրոյ մերկ վայրերուն
Շեփորներն հեշտագին
Կը հընչեն. եւ ահա քայլ առ քայլ
Խուսափումը կեանքին
Սեփական լոյսերէն տուներուն . . .

Վանդակներ մըսեղէն լարերով
 Մինչ հեռուն կ'արձակեն
 Սըլաքներն հապըշտապ նախանձի,
 Դաւադիր սոյլն օձի,
 Թաթաւուն, ըզգըլտիչ բոյրերով . . .

Թարմագեղ ու կապոյտ ժամերէն
 Մեղեղի մ'երկնային
 Կը հոսի սըրտերու բաժակին . . .
 Ուր տակաւ, յամբոյն,
 Երագներն անտըրտում կ'աւարտին . . .

Վայրկեա՛նը միսթիք մարգերուն:

Վերջալոյսն ինչ^օւ ալ կ'երկարի . . .
 Ինչ^օւ դեռ կը պարեն
 Հովիկները ոսկի իրիկուան . . .
 Դեռ պիտի յամենա՞ն
 Ըստուերները թախծոտ ու ծաւի . . .

Երբ ահա՛ . . . պատարագը վերջին
 Յետամնաց ձայներու,
 Արցունքի վըրէժի ու վըշտի,
 Շիթ առ շիթ կը թորի
 Մէջն հոգւոյս անբարբառ հըրդեհին . . .

Վայրկեա՛նն է միսթիք մարգերուն,
 Եւ անձայն ու խաղաղ ջուրերուն:

1924

ՉԵՅՆԵՐ

Ձանգակներ թերավանկ, խաղերովն իրենց սուր,
Կ'ընդհատեն սոսափիւնը շընչող անտառին . . .
Կը խօսին ծառերէն ծըղրիթներ թաքթաքուր . . . :

Իրիկունը բարի, քայլերով մանուկի,
Կը վազէ բըլրէն վար, զերդ աւաջն առուակին,
Որ հողին սյծքերէն անընդմէջ կը հոսի . . . :

Հովիտէն առանձին, այժեմսիկ մը նաշխուռն
 Կ'երթայ ո՞ւր շուարած, իր ծիրկաթ դռնչն ինչո՞ւ
 ձըջալով երկարեց դէմն ելլող իրերուն:

Բայց ահա՛ լըռութի՛ւն . . . ձայները կը հատնին,
 Ու կանաչ խորքերէն նըրբաստուեր ոստերու,
 Կը բըխի հեւալիւր եղերգը սոխակին . . . :

Հեռուն ալ չի բերեր ճողփիւնները ծովուն,
 Ու երկար դոփիւններն յոգնութեան դաշտերէն...
 Կը խօսին ծառերէն ձըդրիթներն անանուն . . . :

1924

Մ Ա Ն Կ Ա Կ Ա Ն

Երբ տեսնեմ ձեզ, կը յիշեմ մտնկութեանըս օրերուն
 Քընքուշ երգերը բոլոր, ու գըգուանքներն անանուն
 Հոգիս անգուսպ փայփայող, որոնց հիմա, անձկագին,
 Կարծես անվերջ կը տեսչամ, անուրջի մը մէջ լըռին . . . :

Հոգիիս մէջ կը ծորին քաղցրութիւնները գարնան,
 Ահա վարդերը գոյն գոյն թուփերուն վրայ ցիր ու ցան,
 Որոնք իրենց կիսաբաց աչուկներով թաւշային
 Գորովալիւր, անտըրտում, անթարթ ինձի՛ կը նային . . . :

Ու քըմայքով մանկական, անդերուն մէջ փըշալի,
Ոսոստեկով կը ճըմլեմ ծաղիկները բոյրով լի.
Կը թափի վար մատներէս անոնց շաիրակը պայծառ,
Խոր ակունքէ մը երգող աւազանին մէջ մարմար:

Եւ ընկելու համար երգը ծառերուն սըլացիկ,
Ճիւղերէ վեր կը մագլիմ, կ'ըլլամ ընկերը պըզտիկ
Կաքուկներուն ոսկեթոյր, որոնց կապոյտը հեռուն
Բիբերուս մէջ կը լայնայ, անպարագիծ եւ անհուն:

Երբ տեսնեմ ձեզ, կը յիշեմ, ո՛վ հոյ իներ մանկական,
Իմ մանկութեան օրերուն լոյսերը որ մարեցան,
Քաղցրիկ երգերն որ չըկան եւ աշխարհը կեանքերուն,
Որ օր մ'յանկարծ չըացան, անձնատուր հիշ հովերուն . . . :

1925

Ա Ի Ր Ո Յ Ժ Ե Ղ Ի Կ Ը

Որպէս զի ես զայն յաւիտեան կարենամ
Սըրտիդ անեղծ թաղարին մէջն ունենալ,
Ուր ոչ մէկ վըշտ արիւններ է տակաւին,
Իբր նախընծայ քու հոգիիդ խորանին,

Պիտի բերեմ դարուն մը պերծ, անթառամ,
Ծիւեր ոսկի ու բըզզիւններ բոցահալ,
—Ո՛վ անանուն բերկրութիւնն ու գինին
Իմ հոգիիս ածուներուն արփային . . . :

Իմ հոգիիս ածուներէն արփային
 Որպէս զի ես յաւերժօրէն կարենամ
 Հոսեցընել իզձիս կարմիր մեղեդին,

Քու տենչանքիդ սղկոյզներուն մէջ սուտակ,
 Կ'ուզեմ մընաս դու իմ ցաւիս անգիտակ,
 Կեանքըս սիրուդ ճաղիկն ըլլայ անթառամ:

1922

ԱՆՏՈՒԱՆ ԺԱՂԻԿԸ

Եղեւինի մ'ըստուերներուն ներքեւ մութ
 Պիտի բանաս պսակը քու թերթերուդ,
 Ինչպէս վերք մը, բորբոքած իր հըրայրքէն
 Որ կը փըթթի վեշտերուն լուռ հըսկումէն . . . :

Պիտի բանաս լըւութեան մէջ յաւիտեան,
 Քու բաժակըդ, որուն բոյրը աղուական
 Հառաչանքէ ու թախիծէ պիտի գայ
 Բեղմնաւորել քու գոյութիւնդ ապագայ . . . :

Հեծեծանքներ, հըծծիւններ մեզմ, կուսական,
Աղօթքներու, բուրումներու մէջ մահուան,
Բաժակիդ սիրտն յաճախ թափիլ պիտի դան . . .

Ու տեսիլդ այն ատեն պիտի նըմանի
Աստղի մը ծովն համբուրող, կամ հեռաւոր
Հոգիի մը որ վըշտէն էր կ'արիւնի . . . :

1925

ՉՈՒԳ ԵՎ ԿՆՈՒՅԸ

ՉՈՒԳ ԵՎ ԿՆՈՒՅԸ

Գիշերին մէջ, ուր ըստուերները անբիծ
Կապոյտն ի վեր կարծես անվե'րջ կ'աղօթեն,
Ու տըրտմութիւն մը կը ծորի աստղերէն,
Զայնն էր յանկարծ սուր, սըլսըլուն—թըռչո'ւն գիծ—

Կու գայ խռովել—քայլերովն էր լուսեղէն—
Սիրտը մութին Մինչ՞ մըտրակուած շոգիէն,
Զերդ մըտածում մը տարօրէն ինքնածին,
Օղակ օղակ կ'անցնի երկը լոյսին,

Բոյսերն ընդոստ կը սարսուան, կը հալի
 Հողը տըմոյն, կը ճնշուի օդն անձկալի,
 Եւ աստղերէն թախծութիւն վը կը ծորի . . . :

Գիշերին մէջ, թըրթուուն երկզը ձայնին
 Մինչ կ'արիւնէ լըռութիւնը դիւթական,
 Կըտաւին վըայ սեւ սաթի դոյն խաւարին,

Դեռ կը կարդամ ծըփուն տառերը լոյսին . . . :

1923

Լ Ո Ւ Թ Ի Կ

Պարզելով հոգիիս կապոյտներն երազուն,
 Կը սպասեմ, որ այնտեղ մեղմօրէն ծաւալի
 Լըռութիւնն իրիկուան, լուսնին տակ՝ երբ ոսկի
 Անիւներ վեր կ'ելլեն ջուրերէն, մինչ հեռո՛ւն,

Ծով մ'աննիւթ կը հօսի, լըւալու կենսախոյս
 Ծուէններն արեւին: Կը զգենում ես ահա՛
 Պատմութեանն իր ծըփուն, մինչ հեռուն կը մըխա՛յ
 Զուրերու ծիրանին, եւ անվերջ դէպի լոյս

Կ'արշաւեն անուրջներ բոցաթեւ: Ինչպէ՞ս, Տէ՛ր,
 Թոյլ կուտաս որ լըսեմ պաղատանքն երկնային . . .
 Ո՞վ այդպէս բըւընկցուց շուշա՛նը մըշուշին,

Հոսեցուց կայծերը կարկեհան մուրճերու . . .
 Ու փըշրեց նըւագը իմ կեանքիս լոյսերուն . . .
 Կը պարզեմ հոգիիս կապոյտներն երազուն . . .

1924

Մ Ե Կ Ն Ո Ւ Մ Ը

Գ. Թէրզեանիկ

Ինչպէս վահան մ'արոյրէ, ներքեւ ճընշող կըրակին
 Անէութեան, անցեալին,
 Երազն անոր մոխրացաւ ու միջոցներն ըմպեցին
 Հըրաժեշտն իր նայուածքին:
 Հաղիւ շընչել կըրցաւ ան:

Դըժբախտութիւն ու թախիժ, նըման գըթոտ քոյրերու,
 Եկան զինքը ամոքել,
 Ու չը գիտցաւ թէ ինչպէ՞ս արթընցաւ շուտ, անարգել,
 Ըզճանքն իր մէջ մեկնելու:
 Հազիւ կըրցաւ վերյիշել:

Մինչդեռ յանկարծ հողիկն ձըրագներն իր մարեցան,
 Ո՛ր դուք ձայներ, տեսիլներ,
 Որ մերժեցիք ընդունիլ յեշատակ մը կեանքէն իր,
 Ճառագայթող, անլախձան,
 Հազիւ կըրցաւ ըզգալ ան.

Վասնզի ալ ծընած էր նոր աշխարհի մը սեմին,
 Ինչպէս աստղ մը՝ երկընքին . . . :

1926

